

12. Wprowadzenie zasad szerokiego wsparcia finansowego dla najbardziej obiecujących badań ekologicznych prowadzonych we wszystkich ośrodkach naukowych kraju.

Od roku 1975 co 2—3 lata do około 500 ekologów i 600 hydrobiologów dociera informacja o możliwościach uzyskania dotacji Komitetu, o preferowanej problematyce badawczej i o zasadzie konkursowego przyznawania dotacji. Po nadesłaniu projektów badawczych Komisja KE PAN wybiera najbardziej interesujące tematy mając na uwadze, by dotacje trafiły również do niewielkich ośrodków akademickich. Dzięki temu Komitet dotuje około 30 tematów badawczych realizowanych w różnych typach szkół wyższych na terenie ośmiu byłych województw.

Za wiele cennych uwag i informacji wykorzystanych w tym opracowaniu winien jestem głęboką wdzięczność Profesorom: Gabrielowi Brzękowi, Romualdowi Klekowskiemu, Ewie Pieczyńskiej, Jadwidze Siemińskiej, Kazimierzowi Tarwidowi.

Z. Maciej Gliwicz

Międzynarodowa konferencja na temat oceny zagrożenia środowiska człowieka

(Tihany, 8—14 VI 1977 r.)

Celem konferencji było przygotowanie dla krajów rozwijających się przewodnika lub raczej podręcznika oceny zagrożenia środowiska przy podejmowaniu decyzji wykonawczych. Spośród krajów rozwijających się w konferencji uczestniczyli przedstawiciele Ghany, Sierra Leone, Indii, Pakistanu, Sri Lanki, Syjamu, Iranu — nierzadko ministrowie tych krajów. Z krajów wysoko rozwiniętych dominowali całkowicie przedstawiciele nauk ekonomicznych, geograficznych, transportu — tj. specjaliści do spraw oceny zagrożenia w różnych dziedzinach życia; było także trzech lekarzy zajmujących się epidemiologią chorób zawodowych, jeden psycholog i dwóch ekologów, włączając w to niżej podpisanego.

Gospodarzem konferencji była Węgierska Akademia Nauk, a głównym jej organizatorem sekretarz Węgierskiej Akademii Nauk, prof. dr Istvan Lang. Organizatorem naukowym był „Scientific Committee on Problems of the Environment SCOPE”. Obradom naukowym przewodniczył prof. dr Ian Burton z Institute for Environmental Studies, University of Toronto, Canada. Ogółem w obradach uczestniczyło 38 osób z 24 krajów oraz przedstawiciele organizacji międzynarodowych: RWPG (G. Rzhanova), United Nations Environment Program (Ashok Khosla) oraz prezydent SCOPE (G. F. White).

Uczestnikom konferencji rozdano 43 teksty przeznaczone do druku, poddane pod dyskusję w trakcie konferencji, w tym 151-stronicowy tekst pt. „Environmental risk assessment: emerging needs and suggested procedures”, przygotowany głównie przez R. W. Kates. Opracowanie to ma stanowić podstawę podręcznika o zagrożeniu środowiska przy podejmowaniu decyzji wykonawczych w krajach rozwijających się. Zadaniem konferencji było zatem ustosunkowanie się do tego maszynopisu, jego korekta, rozwinięcie i uzupełnienie.

Obrady toczyły się w sali konferencyjnej Instytutu Biologii Węgierskiej Akademii Nauk w Tihany. Otwarcia dokonał prezydent SCOPE prof. dr G. F. White, a następnie przemawiali gospodarze: sekretarz Węgierskiej Akademii Nauk prof. dr J. Salanki. Dalej przewodnictwo obrad objął prof. dr Ian Burton i po dłuższej

dyskusji podzielono uczestników konferencji na kilka grup roboczych dyskutujących socjalne aspekty zagrożenia środowiska, sprawy koordynacji międzynarodowej oceny zagrożenia, oceny zagrożenia środowiska w krajach rozwijających się, metody oceny zagrożenia środowiska. Wybrano również komisję słownikową. W ciągu kolejnych dwóch sesji obrady toczyły się w grupach roboczych.

Tak w przedłożonym do dyskusji maszynopisie podręcznika, jak i w wypowiedziach dyskutantów środowiska traktowano bardzo wąsko, w zasadzie tylko jako bezpośrednie środowisko życia człowieka, tj. mieszkanie, miejsce pracy, środowisko zurbanizowane, pokarm. Jedynie zagrożenie totalne dla całej kuli ziemskiej w formie np. naruszenia strefy ozonowej w stratosferze przez wzrost używania sztucznych nawozów azotowych oraz samolotów ponaddźwiękowych znalazło odpowiednie miejsce zarówno w dyskutowanym manuskrypcie, jak i w toku dyskusji. Całkowicie pominięto oceny zagrożenia przy podejmowaniu decyzji wykonawczych (w sensie nowych inwestycji i innych przeobrażeń środowiska) dla środowiska przyrodniczego będącego wytworem działalności ludzkiej oraz środowiska naturalnego — w sensie ochrony zapasów genów oraz naturalnych ekosystemów. Na wniosek niżej podpisanego, przy poparciu prowadzącego wówczas obrady przedstawiciela UNEP, dr Ashok Khosla, utworzono grupę roboczą, mającą opracować odpowiednią rezolucję celem włączenia w tekst podręcznika także oceny zagrożenia środowiska w sensie ekologicznym. W skład omawianej grupy weszli: E. Hadač (CSRS), J. Pinowski (Polska), V. Puscariu (Rumunia), A. Szesztay (Węgry), J. Rabinovich (Wenezuela), M. Ventilla (USA). Rezolucję postulującą, by do oceny zagrożenia włączyć także środowisko naturalne oraz antropogenne opracowano i wręczono przewodniczącemu obrad, prof. I. Burtonowi.

Na końcowej sesji plenarnej wszystkie grupy robocze składały sprawozdania ze swej działalności oraz postulaty i korekty dotyczące dyskutowanego manuskryptu podręcznika; obecnie podręcznik jest przygotowywany do druku.

Organizacja konferencji była doskonała. Pierwszą i ostatnią noc uczestnicy spędzili w Budapeszcie, natomiast w czasie konferencji mieszkali w hotelu Marina w Balatonföred, skąd autobus zawoził ich do Tihany. W ramach konferencji odbyły się dwie krótkie wycieczki do Keszthely i Badacsony. Koszty zakwaterowania i wyżywienia pokrywała Węgierska Akademia Nauk.

Jan Pinowski

Doliny rzek jako obiekt badań międzydyscyplinarnych — międzynarodowa konferencja dla upamiętnienia ekspedycji Maupertuis nad rzekę Tornio w północnej Finlandii (1736—1737)

(Oulu, Finlandia, 21—23 VI 1977 r.)

Konferencja odbyła się w 240 rocznicę ekspedycji Maupertuis zorganizowanej pod auspicjami Francuskiej Akademii Nauk. Celem wyprawy było rozstrzygnięcie sporu naukowego dotyczącego kształtu ziemskiego globu. Wyboru miejsca pomiarów dokonano na podstawie obserwacji Linneusza, który zorganizował podobną ekspedycję cztery lata wcześniej niż Maupertuis (notabene brał w niej udział Celsusz). Same nazwiska mówią już za siebie i wskazują na wagę zagadnienia z punktu widzenia wielu dziedzin nauki.

Intencją konferencji było spojrzenie na doliny rzek, brzegi mórz i jezior oczami filozofów, historyków nauki, geologów i biologów. Pomysł oryginalny i prowadzący do wielu interesujących konfrontacji.